No. 1440 Zaterdag 5 Augustus 1911. 28ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD
Redactie en Administratie
Oud No. 223, Nieuw No. 4.
Waterkant, Overzijde.

Es Courant aki ta sali tur dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10.— pa anja
Un numero sol fl. 0.15.
Anuncio di 1 te 7 regel f 0.50 cada regel mas 7½ cts.

DE DUITSCHERS IN MAROKKO.

De mededeeling van de Duitsche regeering aan de mogendheden over het eerste optreden van Duitschland in Marokko door het zenden van het oorlogsschip „Panther" naar Agadir, luidt als volgt:

„De Duitsche firma's, die in het Zuiden van Marokko, vooral te Agadir, en omstreken werkzaam zijn, zijn door een zekere gisting onder de naburige stammen, die door de laatste gebeurtenissen in andere deelen van het land schijnt ontstaan te zijn, ongerust geworden. Deze firma's wendden zich tot de Duitsche regeering met het verzoek om bescherming voor hun leven en hun eigendom. Op hun verzoek besloot de regeering een oorlogschip naar de haven van Agadir te zenden, om, als de noodzakelijkheid het mocht eischen, den Duitschen onderdanen en beschermelingen, alsmede de Duitschen belangen in deze streken hulp en bescherming te brengen. Zoodra rust en orde in Marokko zullen zijn teruggekeerd, zal genoemd schip de haven van Agadir verlaten."

Dit is een daad van verstrekkende en diep-ingrijpende beteekenis, waarvan op het oogenblik nog niet alle politieke gevolgen te overzien zijn, maar die ongetwijfeld zich zeer ernstig in de internationale politiek zal doen gevoelen, welke Duitschland in Marokko heeft gesteld.

Na lange maanden van onzeker dreigen en een spannend wachten,— een broeiende stilte, slechts een enkele maal door een officiëele verklaring onderbroken, die toen reeds meer verontrusting dan gerustsstelling, — is nu eindelijk een daad gevolgd.

Een daad, die door Jingo-bladen als de „Rhein-Westf." er zeker van is, met 'n schetterend „Hurrah, eine Tat, eine Tat!" en door andere bladen met minder uiterlijke vreugdebetuiging, maar toch met innerlijke voldoening begroet wordt.

Hier willen wij slechts op de ingrijpende beteekenis wijzen, die deze daad der Duitsche regeering in het algemeen heeft.

Want de Duitsche officiëele bladen, — de officieuse correspondent van de „Köln. Ztg." vooraan, — mogen nog al zoo hun best doen om de beteekenis van dien stap weg te doezelen en te verwagen, en te verkleinen tot een feit van eigenlijk alleen maar nationale beteekenis, toch heeft hij, zooals met geen mogelijkheid vermoffeld worden kon, een noodzakelijk ernstigen internationalen terugslag......

De bedoeling van de Duitsche regeering ligt er te dik op en komt te duidelijk onder het gegeven voorwendsel uitgluren, dan dat zij zou kunnen worden ontkend of worden genegeerd. Duitschland wil Frankrijk en Spanje niet alleen meer den baas laten spelen in Marokko maar maakt van de gelegenheid gebruik zich ook een gedeelte van dat beteekenisvolle land toe te eigenen. En daartoe heeft het de haven van Agadir bezet, een van de „gesloten havens" van Marokko, die in de acte van Algeciras uitdrukkelijk voor vreemde krijgsschepen gesloten verklaard was en uitgezonderd van de invloedssfeer der Spaansch-Fransche havenpolitie. De haven is feitelijk de sleutel van het vruchtbare gebied Sus, het eenige gebied, dat nog niet onmiddellijk of middellijk door de Fransche of Spaansche troepen bezet is.

En *juist die* haven bezet Duitschland nu om de belangen der Duitschers te beschermen, zooals het heet.

Geen wonder, dat het bericht dier bezetting een algemeene opgewondenheid heeft veroorzaakt. Want er valt niet aan te twijfelen, dat die stap het begin is van een heel nieuwe periode in de internationale politiek, ten opzichte van Marrokko gevolgd. Volgde men tot dusver nog altijd den weg in de Algeciras akte afgeteekend ondanks alle moeilijkheden, die dat opleverde, nu staat men opeens voor een heel ongebaand nieuw pad, dat allerlei verrassingen en van de ergste soort brengen kan.

Duitschland zegt door zijn gedanen stap, dat het geen vertrouwen meer heeft in Spanje en in Frankrijk en dat het — nu die landen feitelijk begonnen zijn zich voor goed in Marokko in te werken, — ook zijn deel hebben wil van den buit.

Tot wat complicaties en ernstige verwikkelingen dat aanleiding geven moet, is natuurlijk gemakkelijk genoeg te begrijpen......

De Duitsche pers begroet, zooals wij reeds zeiden, de bezetting van Agadir met stille voldoening of — al naar het temperament der verschillende bladen, met uitgelaten vreugde.

In Fransche politieke kringen heeft deze mededeeling van het zenden van „Panther" naar Agadir, reeds terstond een diepen indruk gemaakt.

De Fransche pers legde er den nadruk op, dat deze tijding kwam op een voor de Fransche regeering zeer ongelegen oogenblik, daar de nieuwe Minister van Buitenlandsche Zaken slechts enkele dagen aan het bewind was en daarna reeds wederom het land wilde verlaten met het oog op het bezoek van president Fallières aan Nederland. Ook maakte de Fransche pers de opmerking, dat de tijd voor de Duitsche inmenging niet geheel onwillekeurig gekozen schijnt. Enkele bladen zijn zelfs van oordeel, dat Duitschland hierdoor den Franschen Minister van Buitenlandsche Zaken wilde noodzaken te Parijs te blijven, om hem zoodoende te beletten, in Nederland te confereeren over de Vlissinger-kwestie, waarin Duitschland veel belang stelt,

De „Figaro" is van oordeel, dat het op een oorlog uitloopt, juist nu te Parijs een onbekwame minister van buitenlandsche zaken zetelt.

„Paris-Journal" ziet in het optreden van Duitschland een gevolg van de zwakte door Frankrijk tegenover Spanje betoond......

De Spaansche bladen wijden lange artikelen aan de Duitsche interventie in Marokko.

De meerderheid keurt de handelwijze van Duitschland goed en voegt er aan toe, dat het optreden van Duitschland het logisch gevolg is van de Fransche [illegible] in Marokko.

„De Imparcial", een regeeringsorgaan, zegt, dat Duitschland, evenals Spanje, zich verplicht heeft gezien zijn onderdanen te beschermen en ook voorloopig zonder vijandige bedoelingen tegenover Marokko bezield te zijn, de streken van Marokko te bezetten, waar de veiligheid van zijn onderdanen en de belangen van het land op het spel staan.

Het artikel besluit: „Onder deze omstandigheden, die kritiek beginnen te worden, richt de geheele wereld haar oogen op Engeland, om de eenige reden dat het sterk is. Wij mogen echter hopen dat Engeland, gedachtig aan zijn macht, die zal gebruiken ten gunste van de rechtvaardigheid en in het belang van den vrede."

Veel scherper en beslister laten over het algemeen de Engelsche bladen zich over de kwestie uit. Zij zijn niet geneigd zoo gauw maar geloof te hechten aan de voorwendsels, waarmede Duitschland zijn optreden omhult. Onomwonden spreekt men van de plannen van Duitschland of om Marokko te verdeelen of om tenminste een haven te krijgen.

Een Engelsch diplomaat verklaarde: „De redenen, die door Duitschland zijn aangevoerd, zijn in 't geheel geen redenen. Het is nu voor het eerst dat we gehoord hebben, dat er onlusten heerschen in dat gedeelte van Marokko, hetwelk Duitschland denkt te bezetten. Geen enkel telegram, Engelsch, Fransch, Spaansch en ook geen Duitsch, meldt, dat in genoemde streek onlusten hebben plaats gehad.

„Het ministerie van buitenlandsche zaken is niet de dupe van Duitschland. Het heeft zich nu tevreden gesteld met eenvoudig kennisnemen der feiten.

Later zal 't ministerie een meer uitdrukkelijk antwoord zenden, geheel in overeenstemming met dat van Frankrijk. De Fransche regeering kan in deze zaak geheel op den steun van Engeland rekenen."

De „Daily Graphic" noemt een verdeeling van Marokko onvermijdelijk. Duitschland heeft in dat land vasten voet verkregen op dezelfde gronden als Frankrijk en Spanje en het is niet denkbaar, dat het nu weer terug trekken zal.

De „Daily News" vraagt waar bij een verdeeling van Marokko Engeland blijven zal, dat nog wel het grootste handelsverkeer met Marokko onderhoudt.

„De „Morning Post" is o. m. verrast erover, dat men in Madrid de houding van Duitschland goedkeurt. Het eerste woord is nu weer aan Frankrijk, zegt het blad. Als Duitschland's houding onaannemelijk is voor Frankrijk dan moet Engeland de actie van Frankrijk steunen...... Maar ook de keizer zal wel nooit de „Panther" hebben uit laten gaan, zonder dat hij een bevestigend antwoord kreeg op de vraag: zijn wij gereed?

De „Westminster Gazette", een min of meer officieus blad geeft op opmerkelijke manier de schuld van het gebeurde aan Frankrijk alleen. Dat had beloofd zijn troepen terug te zullen trekken, zoodra de orde in Fez hersteld zou zijn. Nu moet het dus zijn troepen maar terugtrekken en dan zijn alle moeilijkheden in een oogenblik geregeld. Zoolang Frankrijk de acte van Algeciras overtreedt, kan Engeland het niet steunen.

In een artikel over de Marokkaansche crisis in de „Figaro" besprak Gaston Calmette het optreden van Duitschland in Marokko en het zenden van het oorlogsschip „Berlin" naar Agadir, op de eerste plaats in verband met de veelvuldige wisselingen, die in den laatsten tijd in het Fransche Kabinet hebben plaats gehad en meer bijzonder met de veranderingen in het ministerie van buitenlandsche zaken.

Toen Pichon de portefeuille overnam, zegt Calmette, zette hij de verstandige politiek voort van Rouvier, die er op uit was, de betrekkingen tusschen Frankrijk en Duitschland vriendschappelijker te maken. Zoodoende werd den 8en Februari 1909 een overeenkomst door beide landen gesloten, ter behartiging hunner wederzijdsche belangen in Marokko. De Duitsche regeering legde aan de Fransche verschillende plannen voor, tot het oprichten van een gemeenschappelijke industrieele en financieele onderneming in Marokko, die allen dadelijk werden aangenomen, maar waarvan er geen enkele werd uitgevoerd.

Later onderteekende Pichon met Baron von Schoen, onder voorbehoud van de goedkeuring der beide parlementen, een definitieve overeenkomst, betreffende de vorming van een „Société Française du Gobon", wier aandeelen voor de eene helft door Duitschers, voor de andere helft door Franschen zouden worden volgestort, met het doel om incidenten op de Congo-Kameroensche grenzen te voorkomen. Onder deze omstandigheden werd het Kabinet-Monis gevormd en Cruppi kwam Pichon vervangen. Cruppi, die het gewicht van deze onderhandelingen niet inzag en beïnvloed werd door Messimy, den minister van koloniën, bemoeide zich niet verder met de overeenkomst.

Crippi zag echter zijn fout verscheidene maanden later in en verzocht den Franschen gezant te Berlijn de onderhandelingen te heropenen. Hij beijverde zich hoe langer hoe meer om de overeenkomst tot stand te brengen, daar hij vernomen had welke slechte uitwerking te Berlijn was teweeg gebracht door het geheime verdrag, door Delcassé met Spanje gesloten en dat het Kabinet te Madrid zoo onvoorzichtig was geweest aan den Duitschen gezant in Spanje bekend te maken.

Jules Cambon slaagde er in om de onderhandelingen met v. Kinderlen-Waechter te openen (in Juni te Kissingen) en het onderhoud maakte op beide partijen een gunstigen indruk. Cambon was zoo voldaan dat hij zelf maar Parijs kwam om woordelijk het resultaat van zijn onderhoud aan Cruppi mede te deelen. Juist op den dag, dat Cambon in Parijs aankwam, was het Kabinet-Monis gevallen. Cruppi was vervangen door Deselves, terwijl Messimy minister van oorlog was ge-

Feuilleton.

De Scheepsbouw van voorheen en thans.

II.

Gedurende den tijd waarin de materiaalfabricage zoozeer in aanzien en omvang toenam, hadden op het gebied van scheepsbouw en scheepswerktuigbouw, nog andere, beduidende gebeurtenissen plaats gevonden, die thans het onderwerp van bespreking gaan vormen. Eerst echter zullen wij aan deze bespreking eenige zaken ter inleiding laten voorafgaan.

Wijl het schip een lichaam is, dat evenals de visch, zich door het water moet kunnen voortbewegen, werd de vischvorm algemeen als de meest geschikte scheepsvorm uitgekozen. Bij alle verscheidenheid van typen, waarmede de opvolgende eeuwen ons doen kennis maken, bestaat er toch eenheid in de langzaam, steeds spitser toeloopende waterlijnen vóór, en de zich sneller krommende, bolvormiger lijnen achter. Maar overigens kunnen de schepen ten opzichte van elkaar hemelsbreed verschillen. Dit blijkt o.a. uit de beschouwing van het middeleeuwsch type. Hier ligt, geheel in tegenstelling met het hedendaagsch régime, het voorschip zeer laag op het water en verheft zich het achterschip tot een aanzienlijke hoogte daarboven. Destijds was de voorsteven in den vorm van een S gezaagd, welke vorm tegenwoordig slechts zelden meer wordt aangetroffen. Ook had de tuigage der oude schepen een geheel ander aanzien dan die der nieuwere zeilschepen.

Maar zelfs de schepen uit hetzelfde tijdperk vertoonen, naar gelang de dienst dit vordert, veel punten van verschil. Ten tijde van de oude zeilvaart, had men, evenals nu, 1e. het fregat, dat wel het grootste was van de toenmalige schepen en aan de drie masten van ra's was voorzien; 2e. de bark, ook een driemastschip, waarvan slechts de beide voorste masten ra's voerden; 3e. den schoener, die een kleiner type was, en slechts aan den voorsten mast ra's bezat; 4e. den gaffelschoener, of schoener zonder ra's; 5e: de brik een tweemastschip, met ra's aan beide masten; 6e. de korvet, die geheel aan de bark gelijk is, maar hooger op het water ligt, tengevolge van minder lagen geschut. De korvet, die alleen als oorlogsschip voorkwam, is thans geheel uit de vaart verdwenen. Zij verschilden behalve in wijze van toetuiching, ook in afmetingen, en zulks naar de benoodigde hoeveelheid laadruimte en gelegenheid tot het vervoeren van passagiers. In wijze van indeeling vertoonden zij echter veel overeenkomst. In het voorschip vertoefde de equipage, en daar vond men verschillende bergplaatsen; in het achterschip de hoogere équipage, de état major. Wijl zich daar eveneens het hospitaal en de kerk bevonden, werd dit scheepsdeel uit artistiek oogpunt tot zoo'n aanzienlijke hoogte opgetrokken. Meer naar voren bevond zich de zgn. „markt", de plaats waar de équipage zijn vrije uren kon doorbrengen, en waar de „grappige verteller", omringd door al het scheepsvolk, zijn avonturen verhaalde.

De lading werd in het onderschip opgeborgen, dat bij afwezigheid van waterdichte schotten, één groote, doorloopende ruimte vormde.

Echter was deze laadruimte, in vergelijking met de beschikbare ruimte die de hedendaagsche zeeschepen bieden, betrekkelijk gering te noemen. Een schip uit de oudheid, van 250 register ton (1 Reg. ton is 2.83 kub. M.) was in waarheid een groot schip. Dit vond zijn verklaring in het feit, dat de productie gering was en het vervoer van haar artikelen, door de gebrekkige middelen van verkeer, slechts langzaam kon geschieden. Een langdurig verblijf in de havens, waaraan ook windstilte het hare kon bijdragen, was daarvan het noodzakelijk gevolg. Inderdaad moet zulk een haven, met haar prachtig getuigde, op de golven pronkende schepen, wel een buitengewoon schilderachtigen aanblik opgeleverd hebben. En zij schonk daarbij een grooten indruk van handelsgrootheid, grooter zelfs dan eenige mailschepen uit den tegenwoordigen tijd ons bieden, al mogen zij dan over meer laadvermogen beschikken dan een honderdtal middeleeuwsche schepen te zamen!

De inrichting was evenwel tengevolge van het groot getal koppen en de weinige ruimte zeer klein en daarom ongeriefelijk. In vele hutten was recht opwaarts staan een onmogelijkheid. Dit moge ons vreemd toeschijnen, maar de begrippen onzer voorouders inzake hygiënische voorschriften en sanitaire maatregelen voor huisvesting waren kleinsteedsch. De „eeuw der uitvindingen", waarin de nasporingen der wetenschap zich bijna hoofdzakelijk zouden richten op al wat de gemak zucht maar kan streelen, lag nog in een vèr verschiet. Hun geheele streven was veeleer geconcentreerd op het vestigen van nederzettingen in den vreemde en het voeren van oorlogen. Handelsbelangen gingen voor alles, en wijl deze geest de overheerschende was, deed hij zich op elk gebied, ook op dat van den scheepsbouw gevoelen. Als de schepen maar hard zeilden, veel lading konden bergen, en weinig diepgang bezaten, dan bekommerde men er zich niet om, al geschiedde dit ten koste van huisvesting.

Wijl men er nimmer in was geslaagd, al deze eigenschappen in hetzelfde schip geheel tot recht te laten komen, was het welslagen van het nieuwe „klippersysteem" een groot succes. In dit schip waren de genoemde voorwaarden ordelijk vereenigd. Waar vroeger de verhouding van de lengte tot de breedte was als die van 4:1, de holte op de kiel = 2/3 der breedte, terwijl het breedste gedeelte van het schip (het zgnd. „grootspant") zich bevond op 1/3 der lengte van voren af gerekend, werd, met behoud van dezelfde verhouding in holte, de lengte opgevoerd tot een zeven- of achtvoud van de breedte, en kwam het grootspant even vóór het midden te liggen.

worden en Delcassé, de man, die met alle kracht de scheiding van Duitschland en Frankrijk voorstond, minister van Marine.

Twee dagen later kondigde Duitschland het vertrek aan van een oorlogschip naar Agadir aan. Het was de brutale aanmaning van een tegenstander. die gebelgd was over de voortdurende wisseling van het regeeringsprogramma en de regeeringspersonen in Frankrijk......besluit Calmette.

In Memoriam

DR. G. C. J. VAN DEN HEUVEL.

II.

Doch hoe rijk ook aan verdiensten al dit menschlievend werken onder de lijdende, arme bevolking onzer eilanden was, voor DR. VAN DEN HEUVEL was dit alles feitelijk overwerk, gedaan buiten zijn eigenlijke dagtaak, liggend buiten zijn verplicht arbeidsveld.

Heeft zijn werk nu onder de schepelingen aan boord van ons oorlogschip daarbij ingeboet? Ik geloof niet dat één der bemanning van Hr. Ms. „Utrecht" dit zal willen bevestigen.

* * *

De medische werkzaamheid van een officier van gezondheid aan boord van een oorlogschip in tijd van vrede is wel zeer eigenaardig. De dokterspraktijk omvat ruim 300 schepelingen. Zijn patiënten zijn krachtige, goed doorvoede Jantjes, wier luchthartigheid spreekwoordelijk, wien een ruwe onverschilligheid als aangeboren is, die hun verzet en ontspanning noodgedwongen aan den wal plegen te zoeken en helaas daarbij zoo lichtelijk losspringen van den band en overslaan tot uitspattingen en ongebondenheid. Hoe dikwijls hebben sommigen niet hun kwalen aan zich zelven te wijten? Want het lichaam laat zich niet straffeloos misbruiken. De natuur wreekt zich. — En ziehier wel de meest onaangename taak voor een marine-dokter. Het is een hopeloos werken. Het is genezen en de verloren krachten en gezondheid teruggeven, die den patiënt weer opnieuw in staat stelt, de meest buitensporige eischen te gaan stellen aan zijn lichaam.

Dr. van den Heuvel verzorgde niet alleen als medicus wonden en kneuzingen, in- en uitwendige ziekten, hij ging verder. Als zielkundige zocht hij met ernst en volharding naar de oplossing van dat probleem, *waarom* velen tot een leven van uitspattingen en immoraliteit gedreven worden, om hen van het terugvallen in hun verkeerde neigingen en voor hun afdwalingen te vrijwaren.

Hij zag het gevaar voor den matroos hierin, dat deze na den dienst zooveel mogelijk het schip ontvlucht en zijn ontspanning en afleiding gaat zoeken aan den wal in een omgeving, waar hij niet moest komen. Dr. van den Heuvel zocht het gevaar te keeren, door bij hen een zucht naar kennis en ontwikkeling aan te kweeken. door hun zooveel mogelijk gepaste afleiding te bezorgen en hun vermaken te verheffen en te beschaven.

Aan boord trachtte hij hun vermaken eenige uitbreiding te geven, en aan den wal in een betere richting te leiden.

Door zijn altijd goed humeur, zijn aangeboren vriendelijkheid, zijn onvermoeide hulpvaardigheid, zijn gewaardeerde raadgevingen vond hij hoe langer zoo meer steun en won hij het vertrouwen ook van degenen, die van hem door stand en opvoeding, door karakter en kennis het verst verwijderd stonden.

Dr. van den Heuvel was de beschermheer van de *Zang- Tooneel- en Gymnastiek vereeniging* aan boord van de „Utrecht". Wel was hij er niet de oprichter van, maar hij heeft er nieuw leven ingeblazen. Die vereeniging had geheel zijn sympathie, zij was zijn beschermelinge, omdat zij zijn groote kracht moest zijn in zijn edel streven.

Die vereeniging leidde hij, daarvan was hij over alle boegen de raadsman. Van die vereeniging moest onder zijn Jantjes een opvoedende en beschavende invloed uitgaan, moest hen door besprekingen en vergaderingen, door plannen maken en repetities enz. enz. aangenaam bezig houden, moest de verborgen talenten ontwikkelen, hun kunstzin aankweeken, hun smaak veredelen, een geest van samenwerking en onderling vertrouwen leeren, hen opwekken naar hooger en edeler genot en naar meer menschwaardige ontspanning.

Natuurlijk, niet altijd zag hij succès van zijn pogen, heel veel teleurstelling moest hij ondervinden, genoeg, die honderd anderen zou hebben afgeschrikt en den moed benomen. Maar hij bedacht, dat de mensch niet op eens te veranderen is, en troostte zich, dat alleen geduld en taaie volharding en nog meer toewijding grooter succès zou brengen.

Vooral in de dagen, als die Vereeniging een openbare uitvoering gaf in Paramaribo of op Curaçao in het Theater „Naar", dan kende hij geen rust, dan verdubbelde hij zijn talrijke relaties, om nog meer sympathie te winnen voor zijn Vereeniging. Men hielp hem gaarne. Hij wist met zoo'n warmte en zachten drang en innemendheid zijn zaak te bepleiten, dat men niet kon weerstaan een aantal entrée-kaarten voor zijn rekening te nemen. Zijn Jantjes konden er vast staat op maken, dat ze steeds speelden voor een uitverkochte zaal. De baten waren altijd voor een of ander liefdadig doel. Zijn laatste uitvoering alhier op Paaschmaandag kwam nog ons Wilhelmina-park ten goede.

* * *

Velen van boord zullen zich de aangename excursies herinneren te New-York en te Buenes-Aires, toen de „Utrecht" daar Nederland vertegenwoordigde bij de nationale feesten van Amerika en Argentinië. De ontwerper, de leider van die tochten was alweer Dr. v. d. Heuvel.

Het passagieren voor onze Jantjes in zulke wereldsteden heeft dikwijls kwade naweeën.

Hoe menigmaal liep het niet uit op brooddronkenheid en vechtpartijen. Met bezorgheid zag soms de commandant van 't schip het uur van vertrek naderen, omdat gewoonlijk zoo velen der Jantjes bleven passagieren en op het appèl ontbraken.

Dr. v. d. Heuvel wist voor de schepelingen dat verblijf in vreemde zeehavens tot een genoegelijke, nuttige en leerzame ontspanning te maken.

Waar de matrozen anders door de vreemde taal e. a. tot dwalen en slenteren door de straten, tot zitten en plakken in de kroegen gedwongen waren, organiseerde Dr. v. d. Heuvel nu voor zijn jongens wandeltochten en rijtoeren van 50 tot 80 man om het meest interessante dier steden in oogenschouw te nemen. Hij wist hen daarbij te wijzen op natuurschoon, op geschiedkundige bijzonderheden.

Te New-York en Buenos Aires gebeurde het, dat hij met hen rondreed in reusachtige auto-omnibussen, waarin voor 32 personen plaats was. De Dokter zat er tusschen den chauffeur en den gids in, of liever meestentijds stond hij, soms met een scheepsroeper aan den mond, om 't wetenswaardige, wat hij in het Engelsch uit den mond van den gids opving in verstaanbaar Hollandsch aan zijn mannetjes over te brengen.

Werkelijk Dr. v. d. Heuvel had een goed hart voor zijn Jantjes, hij had alles voor hen over. Zij op hun beurt hadden graag met hem te doen. Zij waardeerde hem. Meer dan ooit is dat gebleken in de dagen van zijn ziekte, toen hij nauwelijks uit Suriname teruggekeerd van een vermoeiende geneeskundige expeditie naar Post-Groningen ter behandeling der yawslijders met salvarsan, door een hardnekkige dysenterie werd aangetast. Vooral in de laatste dagen, toen de ziekte plots een heel ongunstige wending nam, toen alle hoop vervlogen was, bleek hoe hij aan boord bemind werd.

Een matroos maakte de wandeling naar het Militair-hospitaal op *Plantersrust* waar hij verpleegd werd, om voor het laatst den goeden Dokter nog eens te zien en te bedanken.

Hij liet zich niet afschepen, dat er niemand bij den zieke mocht worden toegelaten. Hij stelde zich tevreden door de jaloezies van het venster naar dat bleeke gelaat lang, zeer lang te blijven staren met tranen in de oogen. Dat bleek eveneens, toen het bericht van zijn overlijden aan boord kwam, hoe een ieder onder den indruk was, in sombere stilte 't verlies overdacht, dat niemand gelooven kon. Dat kwam tot uiting bij zijn teraardebestelling, toen niemand, die vrij was van dienst aan boord wilde achterblijven, maar deel nemen aan de laatste hulde aan den overledene. Wanneer men zoo dikwijls koude onverschilligheid te aanschouwen heeft bij een lijkbaar, dan getuigen die aandoening en die mannentranen aan het graf van Dr. v. d. Heuvel des te meer, hoezeer hij gewaardeerd, hoe levendig zijn verlies gevoeld werd.

* * *

„Eenvoud is het kenmerk van het ware". Dat was het karakteristieke van zijn leven, dat bleef hem kenmerken in zijn ziekte.

De opofferende toewijding door zijn collega DR. ELLIS en de liefdevolle verpleging op *Plantersrust* scheen eindelijk de ziekte tot staan gebracht en het gevaar bezworen te hebben. Toen alles zoo'n gunstig verloop nam, sprak hij met zooveel opgewektheid van het mooie reisplan der „Utrecht" naar Colon in Augustus, waaraan hij vurig verlangde voldoende hersteld weer te kunnen deelnemen. Dikwijls gingen zijn gedachten naar zijn Moeder, die hij in 't najaar, als de „Utrecht" zijn thuisreis zou maken, hoopte weer te zien.

Maar toen opeens Vrijdag 14 Juli onrustbarende verschijnselen zich voordeden, wist hij als man der wetenschap, dat alle hoop vervlogen was. En al die illusies, die schitterende toekomst als medicus verdween in een oogwenk.

Met een bewonderenswaardige christelijke berusting had hij afgerekend met de wereld, en stond een geheel andere toekomst hem nu voor den geest. Hij vroeg om den priester om ook zijn rekening met God te vereffenen, en ontving met innigegodsvrucht de laatste H.H. Sacramenten.

Kalm en helder van geest dicteerde hij aan zijn meest vertrouwden vriend den Heer HANTZSCH, officier-machinist van de „Utrecht", zijn laatste wilsbeschikkingen, en regelde zelf alles omtrent zijn begrafenis. Hij wenschte alles in den grootsten eenvoud, geen kransen, geen bloemen, geen militaire eerbewijzingen. Alleen met moeite liet hij zich eindelijk overhalen die militaire eer tot 't strikt eenvoudige te beperken. En voor een enkele bloemkrans op zijn graf maakte hij een uitzondering ter wille van zijn moeder en van zijn verloofde, de twee personen in het Moederland, die hem het naast aan het hart lagen, opdat zij in de verdorde blaadjes van dien krans een laatste herinnering zouden bezitten van zijn graf in het verre Westen.

Nog dacht hij in dien laatsten nacht aan zijn dierbare Vereeniging van de *Utrecht*, gaf daarover nog eenige wenken en raadgevingen en beval ze dringend in de zorgen van zijn vriend HANTZSCH, die tot het laatste moment aan zijn zijde bleef.

Als een christen en vroom katholiek bereidde hij zich nu verder voor op den overgang naar de eeuwigheid, voortdurend biddend en bij herhaling het kruisbeeldje kussend, dat hij in de hand hield, zich aanbevelend in de barmhartigheid van zijn God, die hij in zijn leven met eere en in trouwe gediend had. De Godsdienst die zijn kracht was geweest tijdens zijn leven, bleef zijn troost in het aangezicht des doods.

Omstreeks 3 uur in den nacht van Zaterdag 15 Juli gaf Dr. GERARD VAN DEN HEUVEL den geest.

Bij zijn graf herdacht zijn superieur de commandant van de *Utrecht*, de HoogEdel. Gestr. Heer W. TH. DE BOOY den ontslapene als den man, die door hoogeren en lageren in rang geëerd werd als een rechtschapen, degelijk en edel mensch, op wien niemand iets had aan te merken, die slechts gewerkt had ten welzijn van anderen, wiens voortdurend streven het geweest was voor allen het leven aan boord tevreden en aangenaam te maken.

De priesterlijke gebeden bij de lijkbaar ten voorspraak zijner ziel, de weemoedige treurtonen der marinekapel ten afscheid aan den vriend, het eenvoudige, ronde zeemanswoord van den Commandant, het roerend dankwoord van zijn boezemvriend voor de deelneming aan den overledene bewezen, — dat alles stemde tot heiligen ernst, tot weemoed, tot een onvergetelijke herinnering aan dezen betreurden doode.

R. I. P.

Berichten uit de Kolonie.

Kantonrechter.

Ten gevolge van de benoeming van den Heer H. J. BOOMGAART tot kantonrechter, heeft de Heer J. SUTHERLAND, wegens aanverwantschap, als plaatsvervangend kantonrechter ontslag moeten vragen en verkregen.

Koloniale Raad.

Donderdagavond waren bij de zitting van den Kol. Raad afwezig behalve de twee leden de Heeren MR. S. L. MADURO, voorzitter en de Dr. F. P. EVERTSZ HZN. die in het buitenland vertoeven, ook de Heeren Dr. H. H. DE CASSERES en H. M. PENSO met kennisgeving.

Tot de ingekomen stukken behoorde het gewijzigde wetsvoorstel betreffende het gebruik van stoomketels in onze kolonie, dat zonder hoofdelijke stemming werd goedgekeurd.

Daarna volgde de mededeeling, dat wegens de benoeming van den Heer C. A. F. HELLMUND tot griffier van het Hof van Justitie, nu de Heer P. F. GORSIRA was aangesteld, om bij ontstentenis van den griffier van den Raad dezen te vervangen.

Na afdoening dezer stukken las de waarnemende Voorzitter de Heer A. G. STATUIS MULLER een Gouvernements-Missive voor, waarbij den Kol. Raad wordt medegedeeld, dat de Gouverneur het zeer op prijs zou stellen, indien de Raad voortaan, gelijk ook in Nederland gebruikelijk is, den regel zou willen volgen, om bij openbare behandeling van ontwerpen geen argumenten tegen het ontwerp aan te voeren, die niet reeds bij de behandeling van het ontwerp in de *afdeelingen* zijn besproken en in het verslag opgenomen, enz. enz.

Na voorlezing dezer Missive ging de Kol. Raad op voorstel van den Voorzitter over in besloten Vergadering ter bespreking van dit schrijven.

Wij hopen later in de gelegenheid te zijn, deze Missive, zoo mogelijk met het eventueel antwoord er op van den Raad *in extenso* in ons blad op te nemen.

Sanitaire commissie.

DE GOUVERNEUR, heeft goed gevonden:

Eene commissie te benoemen, bestaande uit de volgende in alphabetische volgorde genoemde heeren, t. w:

J. H. M. ELLIS, waarnemend chef van den militairen geneeskundigen dienst;

H. FERGUSON, stadsgeneesheer;

Mr. J. B. GORSIRA, Procureur-generaal;

A. JESURUN, voorzitter van de Kamer van Koophandel en Nijverheid op Curaçao; en

W. A. J. T. ZELLE, tijdelijk directeur der Openbare Werken;

ten einde na te gaan, of het — vooral ook met 't doel om den goeden naam van de haven van Curaçao in den vreemde op te houden — noodig of wenschelijk is, dat er hier bepaalde sanitaire maatregelen worden genomen; en in 't bijzonder om te onderzoeken wat er gedaan zou kunnen worden tegen de verspreiding van venerische ziekten.

Openbaar Onderwijs.

Onlangs vormde zich alhier eene Commissie met het doel, om middelen te beramen ter verbetering van het openbaar onderwijs in de kolonie. De commissie, bestaande uit de hh. F. W. P. WINKEL, als voorzitter, MAURITS BRANDAO, DAVID A. CORREA, J. P. G. ECKER en E. S. LANSBERG, die allen groot belang blijken te stellen in het gewichtige zaak van het openbaar onderwijs, schreven voor Maandagavond, 24 Juli ll., een vergadering uit, die in een der benedenzalen der Loge *De Vergenoeging* gehouden en, op hare uitnoodiging, bijgewoond werd door de Hoofden der Wilhelmina- en der Hendrikschool, mejuff. KRUIJT en den heer KESLER, door hh. onderwijzers VERMEULEN, STEL, VOOREN en VEERIS, alsmede door de hh. DE LEAO LAGUNA, QUERIDO, H. P. DE VRIES, C. G. DE HASETH Cz. en C. S. GORSIRA JPEz.

Met een hartelijken welkomstgroet, gericht tot de aanwezigen, opende de voorzitter de bijeenkomst, waarna hij den heer VOOREN verzocht

---

Dat aldus aan laadruimte veel werd gewonnen, spreekt van zelf. De grootere lengte veroorloofde een voller grootspantvorm, wijl de lijnen volop gelegenheid hadden naar de einden spits toe te loopen. Tevens schonk de grootere lengte een groot vlak voor laadruimte. In de oude schepen zocht men de hardzeilende eigenschappen in het achterschip, dat scherp werd gemaakt. Maar bij het klippersysteem was het mogelijk, weder tengevolge van de grootere lengte, ook de lijnen van het voorschip scherp, zelfs eenigszins hol te maken, zoodat het schip beter tot waterkliever in staat was.

Ook kon de derde voorwaarde, weinig diepgang, thans vervuld worden, wijl tengevolge van de vlakheid van het middenschip, het schip slechts langzaam zonk bij het laden, en dus niet diep in het water stak.

Intusschen had de vraag naar grootere schepen, gesteund door de zucht naar nieuwigheden, reeds eerder haar invloed doen gelden. Tengevolge van de meerdere ruimte behoefde het achterschip ook niet tot die aanzienlijke hoogte te worden opgetrokken, en waren de scherpe tegenstellingen in hoogte tusschen voor- en achterschip allengskens vervallen. De bovenstrook werd nu in één lijn doorgetrokken, (sommige schepen behielden nog een verhoogde kampagne, maar veel lager dan voorheen) hetgeen aan het schip een gansch ander aanzien schonk. Maar ook in types en wijze van indeeling zouden de schepen een belangrijke wijziging ondergaan, en wel door de invoering van de stoommachine.

En evenwel bestond het idee om schepen door middel van stoomkracht voort te bewegen, reeds lang, zeer lang voordat aan de fabricatie van de scheepsmachine kon gedacht worden. De eer van dat idee komt toe aan Blasco de Garsy (1543). Maar tusschen het idee en zijn verwerkeling bestaat nog een groot onderscheid. Dit zou slechts langzaam kunnen geschieden, hoofdzakelijk tengevolge van de nog niet genoegzaam verkregen ondervinding in zake kennis en keuze van de materialen voor de bewerking, en de constructie van de scheepsmachine zelf.

De eerste machine was ook trouwens geen scheeps-, maar een landmachine, die voor het eerst in Engeland werd toegepast, en genoemd is naar Sovery en New Comon (17e eeuw.)

Het was een zgnd. atmospherische machine, bestaande uit een gemetselden vuurhaard, waarboven een ketel was geplaatst, en waarin stoom werd opgewekt van een half atmosfeer overdruk.

Op dezen ketel bevond zich een gegoten ijzeren cylinder, waarin een schijfzuiger. De cylinder zelf was van onderen gesloten, maar van boven open. De stoom nu werd door een kraan van onderen ingelaten en drukte den zuiger omhoog. Nadat de stoom was afgesloten, werd er water in den cylinder gespoten, zoodat de stoom verging en door den druk der lucht op den zuiger, deze weder naar omlaag werd gedrukt. Niet eerder dan in 1707 voer een zekere Papin met een stoombootje op de rivier de Fulda in Amerika. Maar de inrichting der machine was ook hoogst gebrekkig. Daarbij wekte de verschijning van een stoomboot in hooge mate den toorn op van de talrijke rivierschippers, die uit nijd haar het varen onmogelijk maakten.

In 1736 nam Jonathan Hull patent op een stoomboot, maar kon ten slotte slechts eene mislukking boekstaven. Intusschen had de gebrekkige werking van de machine, den vernuftigen geest van James Watt aan het peinzen gebracht, die ten slotte ingrijpende verbeteringen wist aan te brengen. Hij maakte den stoomketel los van het stoomwerktuig, sloot den cylinder van boven, zoodat niet enkel van onderen, maar ook van boven de stoom door middel van een kraan kon worden toegelaten. In plaats van een waterspuit, stelde hij een condensor op, paste de stoomschuif toe, en bracht de op en neergaande beweging van den zuiger met een verbindingsstang op een rondraaiende kruk over. Zoo werd het mogelijk, dat in 1775 op de Saône in Frankrijk een verbeterde stoomboot voer. Zij was gebouwd door Perrier.

Door de betrekkelijk weinige krachtsontwikkeling, waartoe de machine in staat was, was stroomopwaarts varen niet doenlijk. Dit zag men eerst later in Amerika geschieden, aldaar had John Fitch in 1787 de eerste stoomboot geconstrueerd. Daarna bouwde in 1807 Fulton de bekende *„Clairmont"*, de eerste stoomboot die over zee stevende. Het was een raderboot, sterk zestien paardekracht, die den afstand van New-York naar Albanië plm. 120 zeemijlen in 32 uren aflegde. Stroomopwaarts echter voer zij niet meer dan 1.8 kilometer per uur. Deze Fulton riep ook den eersten blijvenden stoombootdienst op de Hudsonrivier in het leven. In 1815 construeerde hij een dubbelschip, dat in het midden van een rad was voorzien, waardoor het schip veel stuwkracht werd geschonken. De machinesterkte was toen tot 120 P.K. geklommen. En het schip voldeed zóó goed, dat dra Engeland, Frankrijk en Duitschland in het bezit waren van meerdere dergelijke schepen.

Van zeer veel belang voor de ontwikkeling der stoomvaart was, dat Fulton in het jaar 1819 met het stoomschip *„Savannah"*, van Savannah naar Liverpool stevende. Hij volbracht dien tocht in 26 dagen, waarvan hij gedurende acht dagen van de zeilen had gebruik gemaakt.

Maar, zij het dan niet op de meest volkomen wijze, de tocht was volbracht. Dit gelukte pas in 1833 aan de stoomboot *„Royal William"*, die in den tijd van 23 dagen van Amerika naar Gravesend stevende. Een jaar later volgden de Britsche stampers: *„Sirius"* en *„Great Western"*, die den afstand van Bristol naar New-York in twintig dagen volbrachten. Van af dit tijdstip dagteekent de eigenlijke ontwikkeling der groote stoomvaart.

In latere jaren was het verder de invoering van de schroef en de ontwikkeling der stoommachine zelf, die de stoomvaart zoozeer ten goede kwamen. Toen ook in 1845 de *„Great Britain"*, als het eerste schroefstoomschip zijn eerste reis volbracht, was daarmee het laatste beletsel voor de verdere ontwikkeling der stoomscheepvaart uit den weg geruimd, en brak een tijdperk aan, waarin men zich op grootsche verwachtingen kon voorbereiden.

Amsterdam. JOS. FRINGS.

Scheepsbouwmeester.

als secretaris der vergadering te fungeeren, hetgeen door dezen aangenomen werd. Het woord werd alstoen door hem verleend aan mejuffrouw KRUIJT, die breedvoerig een leerplan ontvouwde, dat tot verbetering van het openbaar onderwijs zou moeten leiden.

Over hetzelfde onderwerp werd vervolgens het woord gevoerd door den heer KESLER. Diensvolgens ontspon zich een langdurige en belangrijke gedachtenwisseling tusschen de hh. QUERIDO, LAGUNA, GORSIRA, DE VRIES en VERMEULEN.

In verband met het doeleinde der samenkomst werd besloten, zich bij adres tot den Gouverneur te wenden. Eene commissie van redactie voor het adres werd benoemd.

Met 8 stemmen tegen 7 werd besloten, dat in bedoeld adres op verbetering van het onderwijs in het algemeen zal worden aangedrongen.

Nadat de heer DE LAGUNA den voorzitter voor diens leiding der vergadering, de Hoofden der scholen en de overige aanwezigen voor hunne gewaardeerde opkomst bedankt had, werd de bijeenkomst gesloten. (*De Vrijmoedige.*)

Verjaardag der Koningin-Moeder

Dinsdag avond werd het feest reeds ingezet door een muziekuitvoering der Marinekapel in de kiosk aan de Overzijde.

Wegens het ongewone uur was er bij den aanvang nog weinig belangstelling van de zijde van het publiek. De 53ste verjaardag van H.M. de Koningin Moeder Emma werd overigens geheel volgens het program, door ons de vorige week gepubliceerd, gevierd. Des avonds vereenigde de Gouverneur een 16 tal militaire en burgerlijke autoriteiten aan een diner ten gouvernementshuize. Aan de Overzijde trok terzelfdertijd de muziekkapel van het garnizoen een grooten toevloed van wandelaars en muziekliefhebbers door een rijk versierde en met veel distinctie uitgevoerd program.

Bonaire.

De boringen naar goed drinkwater op Bonaire worden met ijver voortgezet, doch helaas tot nu toe nog met weinig gunstigen uitslag. Op Maandag 24 Juli werd bij de derde boring op een diepte van 25 voet weer water aangeboord, doch dit water was nog brakker dan 't vorige.

Bij de boring in Dentera, beoosten „*Vlijt*" werd op Vrijdag 28 Mei op 12 voet diepte reeds water gevonden doch alweer brak.

Noordzijde van de plantage *Guatemala* heeft men op 14 voet diepte brak gevonden, een 2e. boring op geringen afstand van het vorige boorgat gaf op 13 voet diepte vrij goed water. Daar in deze buurt zeer veel menschen hun coenucoe's hebben, zal deze put voor velen hoogst welkom zijn.

Voor de buurtschap Dentera blijft de afstand te groot. Nu wordt in de vallei tusschen *Seroe grandi* en het heuveltje in Dentera een boring verricht.

K. W. I. M.

Het Stoomschip *Prins Willem I*, kapitein NIJBOER dat den 19 Juli uit onze haven vertrok met bestemming naar Amsterdam, is blijkens een telegram uit Paramaribo van den 2 Augustus, bij het uitvaren van daar op de hoogte van Braamspunt, d. i. de uiterste punt bij de monding der Suriname-rivier, aan den grond geraakt. De *Prins Willem V* die assistentie verleende, slaagde er nog niet in, hem weer vlot te krijgen.

Examen.

Met genoegen vernemen wij, dat onze landgenoot de heer G. A. L. STATIUS MULLER, zoon van den thans met verlof in Nederland zijnden administrateur van financiën, den heer C. STATIUS MULLER, met gunstig gevolg het propaedeutisch examen in de weg- en waterbouwkunde aan de Technische Hoogeschool te Delft heeft afgelegd.

Ook de heer G. J. F. STATIUS MULLER heeft, naar *Het Vaderland* bericht, aan de Kon. Mil. Academie aan het examen voor Genie Oost-Indië voldaan. *De Vrijmoedige.*

Ook de Jongeheer JAN APPEL, zoon van onzen Brigade-Commandant slaagden voor de laatste klas H. B. G. als voorbereiding voor den cursus Handelsschool.

Brievenbus.

De Redacteur van *La Cruz* verzoekt de inzenders der *Sentimiento de Gratitud* op Bonaire onder *verzekering van geheimhouding* hun namen op te geven. Plaatsing van stukken zonder te weten, wie er de schrijver van is, kan niet worden toegestaan.

Voor de armen.

De Commandant van Hr. Ms. *Utrecht* laat tweemaal per dag het warme eten, dat in de keteis der keuken van het oorlogsschip overblijft, aan 't fiskalaat brengen, welk eten door den Heer J. APPEL aan behoeftige menschen wordt uitgedeeld.

Heden morgen is men daarmede begonnen en werden reeds ± 50 menschen van lekkere warme gort voorzien. Bravo!

Gedecoreerd.

Door den President van Venezuela is de Heer M. E. CURIEL met de 3e. klasse in de orde van het Borstbeeld van den Bevrijder begiftigd.

De Heeren C. N. WINKEL en H. P. VAN LOENEN eveneens met de 4e. klasse.

Alg. Nederl. Verbond.

Zaterdagavond 29 Juli hield de Groep Antillen van het A. N. V. een algemeen vergadering in de bovenzaal der Club „*de Gezelligheid*". De Voorzitter de Heer H. P. DE VRIES deelde vrede, dat het jaar verslag reeds in het April-nummer van Neerlandia verschenen was en dus voorlezing er van overbodig.

Daarna werd een commissie van 3 leden benoemd, om de rekening en verantwoording van den Penningmeester na te zien en eventueel hoed te keuren. De Voorzitter verleende als nu het woord aan den spreker van dezen avond den Heer KAREL MULLER, Adelborst 1ste kl. a/b van Hr. Ms. Utrecht.

Op het program stonden: 1. *De Suikertante* van Speenhof. 2. *Het kind* van Heyermans. 3. *De Banjir* van Multatuli. 4. *Het Haantje van den Toren* van Dns. de Genestet. 5 *Hoe Jetje gezond werd*, van Justus *van Maurik* en 6 Abd-el-Kader van Dns. ter Haar.

Alle deze litteraire stukken, sommigen algemeen, anderen minder bekend, van ver uiteenloopend karakter en toon, werden door den Heer K. MULLER, met zeer veel talent voorgedragen.

Wij hebben tot het laatste toe den spreker met alle aandacht aangehoord. Want hij wist zijn gehoor te boeien door zijn meesterlijke voordracht. De Heer MULLER is een waardig en hoogst talentvol navolger van ALBERT VOGEL en ROYAARDS.

Het meest heeft ons bekoord *Het Kind* van Heijermans. Hier was de spreker in zijn volle kracht. Met een fijn gevoel wist hij de verschillende karakters dezer dramatische schets weer te geven. Toch zouden wij niet durven beslissen in welk genre de Heer MULLER nog het meest uitmunt. In het komische, zoowel als in het dramatische gaf hij prachtige momenten te genieten. Doch de vergelijking kan niet geheel zuiver en billijk worden opgesteld, omdat de Heer MULLER dien avond veel te veel van zijn orgaan gevergd heeft. Hoe verdienstelijk ook bv. de *Banjir* en het slotstuk *Abd-El-Kader* werden vertolkt, toch kregen wij den indruk, dat de spreker door de vorige stukken reeds te zeer vermoeid was, om de geweldige hartstochtelijke gevoelens, waarmee Abd-El-Kader zijn gemoed lucht geeft, nog tot zijn volle recht te laten komen.

De Heer MULLER heeft aan de leden van het A. N. V. een genotvollen avond geschonken. Wij hopen dat vóór het vertrek van de *Utrecht* naar het Moederland dezelfde spreker ons in de gelegenheid zal stellen nog eenige stukken ten afscheid ten gehoore te brengen.

Marine.

De officier-machinist 2e kl. J. ZEILSTRA zal dezer dagen per particuliere gelegenheid naar West-Indië vertrekken, om bij aankomst aldaar geplaatst te worden op Hr. Ms. „Utrecht", ter vervanging van den officier-machinist J. VAN DEN BAN, die wegens ziekte naar Nederland terugkeert.

Officieele Berichten.

Aan den heer J. A. P. THIELEN, Gezaghebber van Bonaire, is om gewichtige redenen, veertien dagen verlof verleend.

Aan den heer M. H. J. BOSCH, Predikant bij de Protestantsche Gemeente alhier, is tot herstel van gezondheid, veertien dagen verlof verleend.

De bij de brigade maréchaussée gedetacheerde fuselier H. GROENENBERG is naar het garnizoen teruggezonden en de fuselier H. J. FRANCKEN tijdelijk als maréchaussée 2de klasse bij de brigade gedetacheerd.

Bij Kon. besluit, dd. 29 Juni 1911 No. 53 is aan den heer H. J. Th. BOOMGAART, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend uit den ambt van Griffier bij het Hof van Justitie in de kolonie Curaçao en de heer C. A. F. HELLMUND, hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, in diens plaats benoemd.

Aan den heer J. SUTHERLAND, is op zijn verzoek, eervol ontslag verleend uit het ambt van kantonrechter plaatsvervanger op Curaçao, onder dankbetuiging voor de door hem in die betrekking bewezen diensten, en de heer H. J. TH. BOOMGAART benoemd tot kantonrechter op Curaçao.

De heer H. MANUEL, Conducteur-magazijnmeester der artillerie, is tijdelijk belast met het geven van gymnastiekonderwijs in de drie hoogste klassen der Hendrikschool alhier.

De bij de brigade maréchaussées gedetacheerde fuselier E. CONTENT en H. BROECKHUYSEN zijn naar het garnizoen teruggezonden.

De Heer PH. F. GORSIRA, 2de commies ter Gouvernements-Secretarie, is aangewezen om den Griffier van den Kolonialen Raad op Curaçao, bij ongesteldheid, of ontstentenis te vervangen.

De fuselier A. HEMPENIUS is tijdelijk als maréchaussée 2de klasse bij de brigade gedetacheerd.

Aan den heer C. DE HASETH, klerk tijd. belast met de functien van Ontvanger en ambtenaar van het openbaar ministerie bij het kantongerecht op Aruba, is wegens familieaangelegenheden, veertien dagen verlof verleend.

Ratten en Muizen.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fiscalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd

113 ratten
49 muizen.

Marktbericht van den Curacaoschen Handelsbond.

Van 24 Augustus 1911.

ZOUT per vat van 130 K.G.	f 0.80
DIVIDIVI per K.G.	„ 0.06½
ORANJESCHILLEN per K.G. 1st kw.	„ 0.70
id. per K.G. 2e kw.	„ 0.60
HUIDEN per K.G.	„ 0.60
GEITENVELLEN per K.G.	„ 1.20
WOL per K.G.	„ 0.12
SCHAPENVELLEN per stuk	„ 0.40
BEENDEREN per K.G.	„ 0.02
RECINUS-ZAAD per K.G.	„ 0.05
STROOHOEDEN (hipijapa):	
Kwaliteit No. 1 per dozijn	„ 3.—
„ „ 1 (gebleekt) „ „	„ 3.12½
„ „ 1a „ „	„ —
„ „ 1a (gebleekt) „ „	„ —
„ „ 2 „ „	„ 4.50
„ „ 3 „ „	„ 4.50
„ „ 3 „ „	„ 4.62½
„ „ 4 „ „	„ 5.50
„ „ 5 „ „ (OLA)	„ 6.50
„ „ 6 „ „	„ 7.—
„ „ 7 „ „	„ 7.50
„ „ 8 „ „ (OLA)	„ 7.50
„ „ 9 „ „	„ 10.50
„ „ 10 „ „ (OLA)	„ 9.—
„ „ 11 „ „	„ 12.—
„ „ 12 „ „ (OLA)	„ 12.—
„ „ 13 „ „	„ 15.—
„ „ 14 „ „ (OLA)	„ 15.—
„ „ 15 „ „	„ 18.—
STROOHOEDEN (latai):	
Kwaliteit X per dozijn	f 1.50—
„ XX „ „	——
„ XXX „ „	——

KLEINE STROOHOEDEN (hipijapa) in kwal. overeenkomende met kwal. No. 1 van ongeveer 25 cM. van kruin af tot rand per doz. f 2.50

De Duitschers in Marokko.

Uit de groote menigte telegrammen in den loop dezer week door 't *Boletin Comercial* gepubliceerd, nemen wij de volgende over, om onze lezers eenig idee te geven omtrent de kansen op vrede of oorlog.

Parijs 27 Juli. De critische toestand, welke met betrekking tot de Marokkaansche quaestie tusschen Frankrijk en Duitschland bestaat, is geenszins veranderd, doch Frankrijk rekent er op dat een vreedzame oplossing verkregen zal worden. Op dezen weg is Frankrijk genegen te gaan tot de uiterste grenzen van een verzoenende regeling; maar het kan noch de ontruiming van Marokko, noch den afstand van een groot gedeelte van het fransch grondgebied in Midden-Afrika aannemen, al mocht Duitschland daarbij beloven Frankrijk in de toekomst geheel vrij te laten in Marokko.

Parijs 28. De stand van zaken tusschen Frankrijk en Duitschland wordt meer gespannen, de diplomatieke kringen toonen zich pessimistisch.

Een particuliere correspondentie uit Berlijn zegt dat de Duitsche pers heel heeft ontvangen aan de vreemde bladen het hoofd te bieden en om te verklaren dat Keizer Wilhelm den handschoen zal opnemen, zoo Engeland zijne dreigende houding voortzet.

Londen 28. De eerste divisie van het eskander, te Portland gestationeerd, heeft bevel ontvangen haar kolenvoorraad in te nemen, en dien met petroleum aan te vullen.

Berlijn 28. In de officieele kringen gelooft men dat Frankrijk en Duitschland den gordiaanschen knoop van de Afrikaansche quaestie wel zullen doorhakken, zonder dat aan zoodanige regeling Engeland noch andere mogendheden deel zullen hebben te nemen.

Duinkerken 28. De Vice-Admiraal Philibert is heden hier aangekomen om de mobiele verdedigingsmiddelen te inspecteeren.

New York 29. De correspondent te Londen van de *New York Times* deelt mede uit vertrouwbare bron vernomen te hebben dat Frankrijk en Engeland van gedachten wisselen over uitzenden naar Agadir van twee oorlogsschepen van elk der beide natien, welke schepen van dezelfde grootte moeten zijn als het Duitsche schip „Berlijn", dat zich te dier plaatse bevindt.

Parijs 29. Men gelooft meer en meer dat in het geschil over Marokko een vreedzame oplossing tusschen Frankrijk en Duitschland bereikt zal worden.

Ook weet men dat voor het oogenblik de onderhandelingen zich tot het volgende punt bepalen: dat Frankrijk er in toestemt aan Duitschland af te staan een zeker gedeelte van Fransch-Congo, in ruil voor den afstand van Duitschland van zijne bezittingen in Morokko.

Ook zegt men dat het mogelijk is dat Duitschland aan Frankrijk een gedeelte afstaat van Togoland, een koloniale Duitsche bezitting aan de golf van Guinea, gelegen tusschen de Britsche Kolonie van de Goud-Kust en Fransch-Dahomey.

Londen 29. Het schijnt dat de tijdingen over den Marokkaanschen toestand beter worden. Men schrijft deze wijziging toe aan de redevoering door den Heer Asquith op jl. Donderdag in het Huis der gemeenten gehouden.

Londen 30. Al is de toestand eenigszins verbeterd, toch bestaat er nog waarschijnlijk een ander oorlogsgevaar, zoolang de keizer zijn meening niet duidelijk te kennen geeft.

St. Petersburg 30. Men had gemeend dat Rusland een politiek van onzijdigheid in de Marokkaansche zaak zou in acht nemen; doch dit is niet zoo, maar integendeel heeft het op besliste wijze partij voor Frankrijk gekozen.

De eerste minister, die van zijn verblijf, waarheen hij zich sedert Donderdag had begeven, heeft heden een daarin gewaagd van de verplichtingen van Rusland tegenover Frankrijk, en van de volle beteekenis van het bondgenootschap met betrekking tot de quaestie van Marokko.

Tanger 1. Volgens de laatste berichten uit Agadir is de streek in de nabijheid dier stad kalm, maar in het binnenland zijn de stammen van de Sous onrustig; de hoofden van die stammen hebben, in een bijeenkomst dezer dagen gehouden, besloten geen terreinen aan Duitschers te verkoopen en zich tegen hunne landing te verzetten. De inlanders beschuldigen den Caid El Glaoui zich door de Duitschers te hebben laten omkoopen.

Londen 2. Uit Agadir wordt bericht dat de kalief de correspondenten van de bladen verbannen heeft, voorgevende dat zij geen introductiebrieven meebrachten. Men veronderstelt dat de Duitschers hunne tegenwoordigheid te Agadir als niet overeenkomende met hunne verbanning hebben uitgelokt. Een dier correspondenten is een Amerikaan.

Heden ontvangen telegrammen:

Parijs 2. Volgens de laatste berichten, met betrekking tot de fransch-duitsche onderhandelingen, is de toestand nog gespannen.

De duitsche kolonisten eischen voor hun land het zuidelijk deel van Morokko, daarin begrepen Agadir en daaraan grenzende streek.

Ook wordt gemeld dat, mochten de Duitschers geen maritiem Station aan de Afrikaansche kust verkrijgen, zij trachten zullen ergens anders zoodanig Station te erlangen, en het gerucht doet de ronde dat zij den afstand van het eiland Tubite in de Stille Zuidzee zullen eischen.

Berichten uit het Moederland.

Proefschrift.

Voor belanghebbenden vestigen wij de aandacht op het volgende academisch proefschrift: *Onteigening in de Nederlandsche Koloniën*, van den Heer MENZO DE MUINCK, waarmede deze aan de Universiteit te Leiden in het begin der vorige maand tot dokter in rechtswetenschap werd bevorderd.

Uit de naburige Republieken.

Haiti.

Een telegram uit Port-au-Prince van den 2 Aug. meldt, dat de revolutionairen tot vóór de poorten dezer stad genaderd waren, en dat er groote opgewondenheid heerschte.

Men was van oordeel, dat de President nog in dien eigen dag het bestuur zou neerleggen en de stad verlaten.

Een later bericht meldde inderdaad, dat in den avond van dien dag President SIMON zich aan boord van zijn schip de „*16 Decembre*" begaf, naar men meende, om een scheepsgelegenheid afwachtend, om naar Jamaica of naar St. Thomas over te steken.

Daar zijn twee generaals belust op het Presidentschap Generaal FIRMIN en Gen. LECONTE.

De matrozen van de kruisers *Chester*, *Melpomene* en *Bremen* handhaven de orde in Port-au-Prince.

Ecuador.

Een zeer sensationeel bericht komt er uit deze republiek. Alle dagbladen aldaar bespreken de telegrammen uit het Zuiden des lands, die gemeld hadden, dat de versterkingen van Callao, van de vloot, en van de buitengewone bewapening van Aguirre in Peru geschieden met de hulp, verstrekt door de schatkist van Japan, dat van plan is aldaar een station van proviandeering voor komende militaire operaties te vestigen, gericht tegen de Vereenigde Staten. Men verzekert, dat omstreeks een 2000 tal japansche officieren op Peruaansch grondgebied zijn en er militair onderricht geven aan de talrijke Chineezen die in Peru op de plantages werkzaam zijn. De pers van Argentinië, Brazilië en Chili heeft zijn alarmkreet laten hooren te Quito.

Venezuela.

In een schrijven van den 26 Juli onderteekend door alle Ministers en door den Gouverneur van het Federaal District, gericht aan President Generaal J. V. GOMEZ bieden dezen met hun portefeuilles hun ontslag aan.

In zijn antwoord zegt de President, dat hij dit ontslag aanneemt, en dat hij hen dank zegt voor hun vaderlandslievende gevoelens, die hen er toe brachten dat ontslag aan te bieden, terwijl hij inwendig ten volle overtuigd is, dat, hoe ook de omstandigheden zullen zijn, die de toekomst zal brengen en welke ook de plaats nu, dien ieder van hen bij de openbare gebeurtenissen zal worden aangewezen, dat zij die plaats met eer en roem zullen weten te bezetten.

—Bij dekreet van den President van 28 Juli is het nieuwen Ministerie aldus saamgesteld.

Binnenlandsche Zaken: F. L. ALCANTARA; Buitenl. Zaken: Generaal MANUEL ANTONIO MATOS; Financiën Gen. ANTONIO PIMENTAL; Oorlog: Gen. M. V. CASTRO ZAVALA; Nijverheid: Dr. AGUILES ITURBE; Publieke Werken: Dr. ROMAN CARDENAS; Openbare Onderwijs Dr. JOSE GIL FORTOUL.

Buitenland.

ITALIE.

Corruptie.

Er zal — aldus wordt uit Rome aan het „Handelsblad van Antwerpen" geschreven — dus een parlementair onderzoek gebeuren over de dwaze geldverspillingen gedaan bij den bouw van ons nieuw Paleis van justitie, volgens de eene de trots van het derde Rome, volgens de andere. de karikatuur van het grootsche.

De afgevaardigde Amici heeft dit onderzoek in de Kamer gevraagd en het is ook toegestemd. Al de afgevaardigden hebben met groote aandacht het verhaal der schandalen gehoord, die gepleegd zijn bij den bouw van dit wonderpaleis, dat geschat was op acht millioen en rond de veertig heeft gekost.

Onder de uitroepingen van de verbaasde vergadering, vertelde M. Amici de geschiedenis van de vele scheidsrechterlijke beslissingen, gevallen tijdens den bouw van het paleis, scheidsrechterlijke beslissingen, die niet minder dan 12 millioen aan honorarium gekost hebben. De geschiedenis van de scheidsgerechten is een der schandaligste, daar de scheidrechters zich meer dan 100.000 lire eereloon hebben toegekend

En inderdaad, elke uitspraak kostte 't minimum twee duizend lire tot een maximum van vijf-en-dertig duizend lire. Daarenboven, zeide M. Amici, hebben scheidsrechters hunne toevlucht genomen tot een deugnieterij, waarover ik de Kamer laat oordeelen. Deze scheidsrechters hebben altijd den Staat veroordeeld om te betalen; maar, aangezien zij wisten, dat de Staat steeds zeer langzaam is met het betalen voor verschuldigde sommen, hebben zij hunne toevlucht genomen tot een zeer eenvoudig hulpmiddel om zich de onmiddelijke uitbetaling van hun honorarium te verzekeren. Zij veroordeelden wel den Staat om te betalen, maar in hunne uitspraak verplichtten zij de winnende firma's aanstonds het honorarium te betalen aan de scheidsrechters, doch zóó dat zij later de som van den Staat konden terugeischen. En op die manier werd de Staat altijd bedrogen. Uit die scheidsgerechten zijn nog andere dingen te rapen, bij voorbeeld dat een bezoek van den koning aan het paleis 3800 lire aan den Staat kostte. De cijfers, die ik de Kamer meedeel, zeide spreker, zijn onweerlegbaar, want ik neem ze uit de ministerieele verslagen. Ook uit die verslagen haal ik de volgende cijfers. De bouw van het paleis heeft 15 jaar geduurd en in dien tijd betaalde de Staat 107.000 lire voor huur van localen voor de verschillende rechterlijke bureelen in Rome. Verder blijkt nog dat men 141.000 lire heeft uitgegeven aan stalen van materialen, die men moest bestellen. De stalen werden niet besteld en de 141.000 lire waren verloren. Nog werden 95.000 lire verkwist voor blokken steen, die grooter waren dan noodig was en dus niet konden dienen. En 189.000 lire werden verspild voor nuttelooze wijzigingen aan het plan der werken.

Er werd 3.588.000 lire betaald voor de vertraging in de uitvoering der werken. En dat alles omdat de burgerlijke genie geen gevolg gaf aan het ontwerp van den bouwmeester Calderini, die de plannen had opgemaakt. Men hoeft maar te weten, dat de burg. Genie vier jaren lang de ontwerpen van Calderini op haar bureel had laten liggen.

Men zou cijfers zonder einde kunnen aanhalen, zegde M. Amici. Zoo werden bijvoorbeeld 200.000 lire uitgegeven voor de bekleeding van den onderbouw van het paleis in stuc, terwijl ditzelfde werk later weer in steen werd gemaakt. Aldus werden die 200.000 lire nutteloos uitgegeven.

Er werden ook 289.000 lire verspild met vrijwillig opgeven van een plan Calderini en 200.000 voor niet gebruikt marmer. Men bracht 17 lire 50 in rekening voor het verguldsel van elken donderscherm, (bliksemafleider) terwijl zij enkel 1.75 kostten. Er wordt thans 1000 lire per jaar uitgegeven, voor 't onderhoud van dit verguldsel, terwijl van nu af, zes maanden na de inhuldiging, het goud geheel verdwenen is.

En dan komt nog de geschiedenis der inktpotten, waarover in de Kamer reeds vroeger gesproken werd.

Er was kwestie van artistieke inktpotten voor de hoofden van de magistratuur. Men zegde eerst, dat deze 80.000 fr. hadden gekost. Dat was overdreven, maar toch hadden zij verscheidene duizenden gekost.

En het schoonste is dat zij nu verdwenen zijn en dat de magistraten en advocaten, voor wien deze kunstwerken bestemd waren, het nu moeten doen met bazaar-inktpotten van 40 centiemen.

En zoo zouden er nog veel voorbeelden zijn aan te halen, besloot M. Amici, als daar zijn de liften, die schrikkelijk veel geld hebben gekost en niet werken, maar 't ergste voor het oogenblik is, zeide hij, dat het nog niet gedaan is met de uitgaven voor het paleis! Onlangs nog heeft het Parlement weer drie millioen bestemd tot voltooing van dit gebouw. En weet ge welke titel dit wetsontwerp droeg? Kredieten voor de Puglie! Waarschijnlijk zijn die drie millioenen bestemd om de schadeloosstellingen te betalen, waartoe de regeering bij scheidsrechterlijke uitspraak veroordeeld is.

Het parlementair onderzoek zal, zoo het ernstig wordt gedaan, heel wat schoons aan het licht brengen, maar zal het niet in de cartons (portefeuille) blijven slapen?

Dat is hoogst waarschijnlijk.

HAVEN-NIEUWS.
VAN 29 JULI — 12 AUGUSTUS.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Caracas	Furst	1 August.	La Guayra	2 August.	New-York
Maracaibo	G.W.Goodman	5 „	New-York	5 „	Maracaibo
Maracaibo	„	10 „	Maracaibo	10 „	New-York
Philadelphia	H Highborn	10 „	New-York	10 „	La Guayra
Merida	A. Johanson	2 „	Maracaibo	7 „	La Guayra
Merida	„	9 „	La Guayra	11 „	Maracaibo
Prins Maurits	H. J. v. d. Goot	30 Juli	New-York	31 Juli	Amsterdam
*Oranje Nassau**	G. D. Nieman	5 August.	Amsterdam	6 August.	New-York
Pr. der Nederl.	J. C. Metus	12 „	New-York	13 „	Amsterdam
Pr. Willem V	P. Koningstein	9o10 „	Rotterdam	9o10 „	New-York
Rossum	Steenstra	30 Juli	Aruba	30 Juli	Londen
Patagonia	M. Malchow	5 August.	Hamburg	6 Aug.	Hamburg
Brasile	D. Casella	4 „	Colón	4 „	Génova
Barbadian	Manning	10 „	Liverpool	10 „	Cartagena
Odenwald	H Rose.	10 „	Hamburg	10 „	Pto Colombia

Schoeners.	Aankomst.	van	Schoeners.	Vertrek	naar
Refugio H	29 Juli	Aruba	*Hathie I*	30 Juli	Barbados
Electra H	30 „	Maracaibo	*Refugio H*	31 „	Aruba
Carmen Florita	30 „	Maracaibo	*Hungaria H*	2 August.	Bonaire
Hungaria H	31 „	Bonaire	*Juan Luis H*	3 „	Aruba
Diana V	1 Augustus	Maracaibo	*Diana V*	4 „	Maracaibo
Victoria H	1 „	Maracaibo	*Gaviota H*	8 „	Rio Hacha
La Preferida H	8 „	Barahona	*Virginia H*	7 „	Vela de Coro

* Deze boot komt veertien dagen later wijl hij 21 Juli in plaats van 7 Juli uit Amsterdam vertrokken is.

INGEZONDEN MEDEDEELINGEN

El aceite de Hígado de Bacalao es insustituible como alimento— come un reconstituyente poderoso de la sangre, de los tejidos, de los nervios y de los huesos — y el modo más racional de administrarlo, segun lo ha probado la experiencia de más de 30 años y segun la opinion universal de los médicos, es la EMULSION DE SCOTT, que está compuesta del aceite más puro y de otros ingredientes que las aumentan considerablemente que ficaceia nutritiva del aceite.

In Memoriam.

Met het doel, in een gepasten vorm hulde te brengen aan de nagedachtenis van den Curaçaoschen philantroop, den alom geachten en betreurden Heer

Elias S. L. Maduro

heeft zich op Curaçao een COMITÈ gevormd, bestaande uit de navolgende Heeren:

M. de Leao Laguna, Voorzitter.
J. Jesurun, Penningmeester.
D. J. Querido, Secretaris.
Pater A. W. ter Maat, J. Weeber, A. D. Capriles en J. H. Perret Gentil, leden.

Tot 1o. October a. s. zullen voor gemeld doel door bovengenoemde Heeren giften dankbaar in ontvangst genomen worden.

Drukker:

B. L. BOGAERS.